

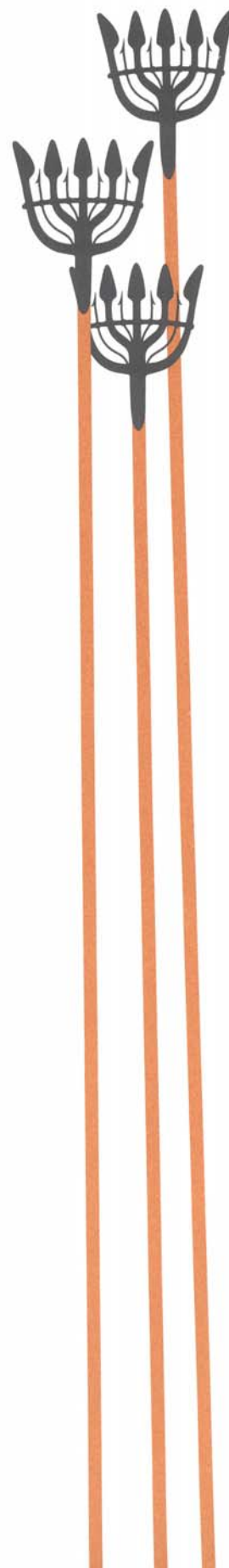
Hällristningar i Blekinge Lösen

Lösens socken, Karlskrona kommun

Inventering och dokumentation

Blekinge museum rapport 2009:5
1:e antikvarie Thomas Persson

Innehåll

Inledning	2
Bakgrund	2
Lösenområdet	2
Fornlämningsbild	2
Dokumentation	3
Förteckning över registrerade lämningar	4
Nyfynd	5

Inledning

Blekinge museum får härmed lämna rapport om inventering och dokumentation av hällristningar mm inom del av fastigheterna Lösen 2:1 5:1, 4:7, 7:6, 14:1, Stubbetorp 1:8, 7:6 samt Ölgersjö 1:15 i Lösens socken. Arbetet ingår i projektet *Hällristningar i Blekinge*, vilket drivs i samverkan med länsstyrelsen. Inventeringen har finansierats med medel ur anslaget 28:25.

Bakgrund

Projektet Hällristningar i Blekinge inleddes 2007 då fyra landskapsavsnitt inventerades på Torhamnslandet. Under 2008 har ytterligare fyra delområden inventerats i Ramdala, Lösens, Augerums och Nättraby socknar. Förekomsten av tidigare registrerade bildristningar och skålgropsförekomster har varit utgångspunkten vid val av inventeringsområden. Inom resp. område har en av topografin avgränsad yta inventerats. Ett stort antal nyfynd av främst skålgropsförekomster men även av några figurristningar har framkommit. Dessutom har förhistoriska gravanläggningar, boplatslämningar, ett område med fossil åker samt kulturlämningar från historisk tid registrerats.

För inventering och dokumentation av hällristningslokalerna har fil.dr.hc. Sven-Gunnar Broström svarat. Fältinmätning och kompletterande inventering har utförts av 1:e antikvarie Thomas Persson, Blekinge museum. Uppgifter om nyregistrerade lämningar har rapporterats till FMIS.

Lösenområdet

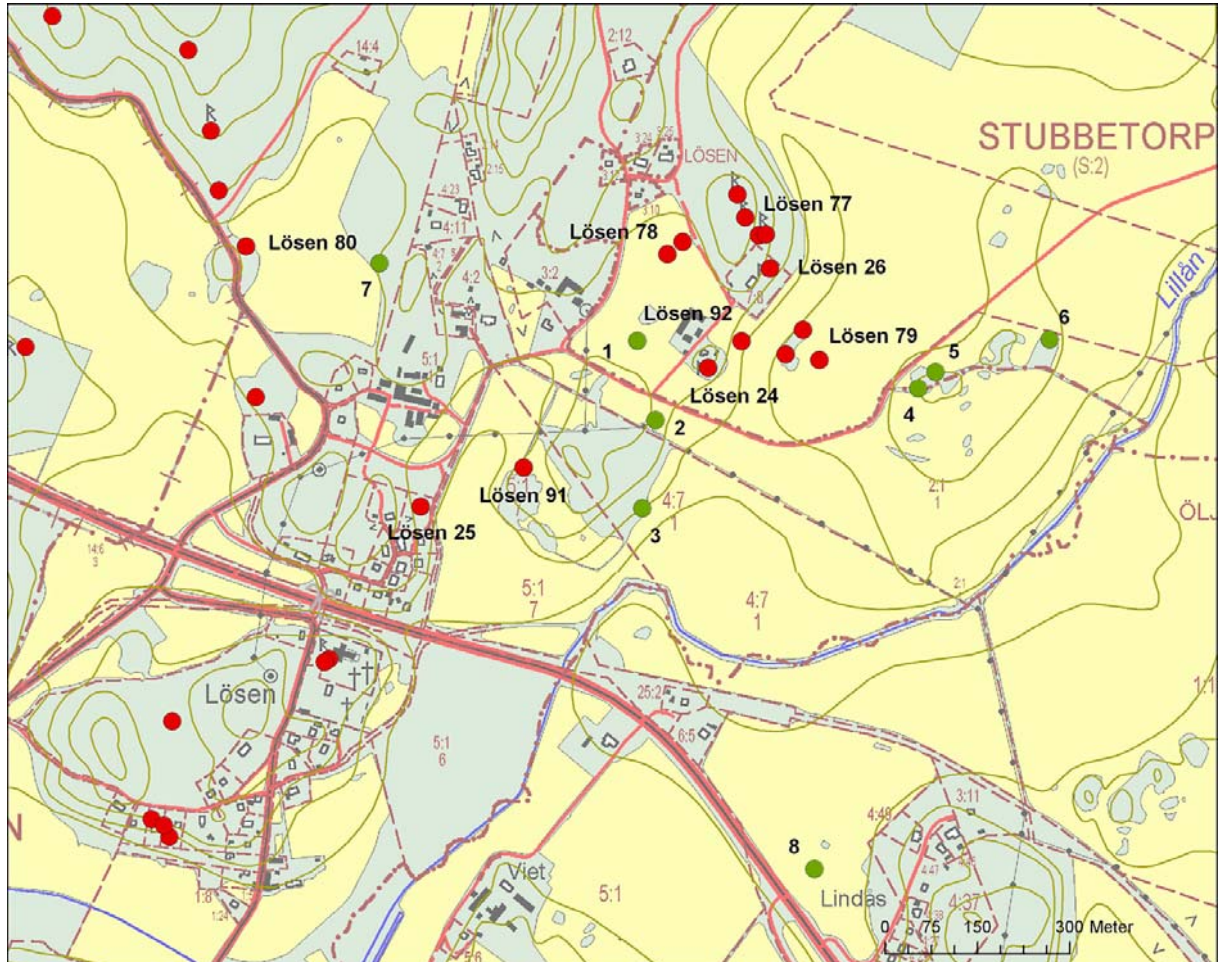
Inventeringen har omfattat en ca 1,5 km² stor yta med väg E 22 som gräns i S. Den centrala delen av området består av en markerad platå, i V,N och S begränsad av höjdparter med berg i dagen. Inom västra delen av platån är Lösens gamla bytomt och hit är även merparten av dagens bebyggelse lokaliserad. I Ö sluttar terrängen ner mot den odlade dalgången kring Lillån. Dalbotten ligger knappt 5 m ö h och stora delar av dalsänkan utgjordes före 1800-talets dikningsföretag av sidvallsäng. I V möter odlingsmarken i den breda dalgången kring Lyckebyån.

Fornlämningbild

Vid Riksantikvarieämbetets fornminnesinventering 1969 registrerades inom området en hällristning, *Lösen 26:1*, två stensättningar samt tre block på underliggare, *Lösen 77:1-4* samt *24:1*- Fornlämningarna ligger på en utlöpare av det höjdstråk med berg i dagen som skär genom området. Vid en revidering 2000 påträffades fem skålgropsförekomster, *Lösen 78:1*, *91:1*, *80:1* samt *79:1-2*. Vid samma tillfälle registrerades även tre fyndplatser med slagen flinta samt den gamla bytomten.

Vid den nu genomförda inventeringen kunde ytterligare sju fornlämningar registreras. En av dessa är en bildristning, **objekt 2**. De övriga, **objekt 1** samt **3-7**, är skålgropsförekomster i

block eller håll. De nyfunna lokalerna ligger inom den centrala platån samt inom smärre höjdryggar Ö och S därom. Objekt 7 vetter i likhet med *Lösen 80:1* dock mot den odlade dalgången i V och hänger samman med ett omfattande fornlämningsområde i anslutning till denna.

Registrerade lämningar inom inventerat område

Dokumentation

Samtliga lokaler har beskrivits och lagts in på fastighetskartan i skala 1:10 000. Hällristningsytorna med bildristningar, *Lösen 26:1* och *objekt 2* dokumenterades enligt en metod som utvecklats inom RANE-projektet. Efter rengöring av ristningsytorna imålades identifierade figurer med slammad krita, varefter ristningarna fotograferades. Figurerna kalkerades på plastark med vattenfast tusch. Plastarken scannades för att därefter behandlas i dator.

Dokumentation av hållristningar, Lösen 26:1.
 På bilden syns Lena König, N-G Nydolf samt Sven-Gunnar Broström.

Förteckning över registrerade lämningar

Lösen 24:1

Stenblock på underliggare

Lösen 26:1

Hållristning, 4,7x2,2 m (NO-SV), bestående av 16 skeppsfigurer, 2 människofigurer, 1 fotsula, 6 fragment samt 28 skålgropar.

Skeppsfigurerna är 20-90 cm l, 9 är av enkellinjetypp, varav 6 med bemanningsstreck, 7 är av dubbellinjetypp, varav 3 med bemanningsstreck. 4 skeppsfigurer har stävar med spiralavslutning. På hållen finns också en rad med 7 lösa "bemanningsstreck".

Människofigurer är 16 cm l och båda står i ett skepp.

Fotsulan är 25x11 cm och konturhuggen.

Fragmenten är 4-28 cm l.

Skålgroparna är 2-5 cm diam, 0,5-1 cm dj.

Hållristningen är belägen på håll, brant sluttande mot SO.

Lösen 77:1
Stensättning

Lösen 77:2
Stenblock på underliggare

Lösen 77:3
Stenblock på underliggare

Lösen 77:4
Stensättning

Lösen 78:1
Skålgropsförekomst i block, 1,2x1,2 m, bestående av 16 skålgropar.
Skålgroparna är 4-5 cm diam, 0,5-1,5 cm dj. Skålgroparna är belägna på den plana ovansidan av ett 5x3,5 m st, 2,1 m h flyttblock.

Skålgropsförekomst i häll, 0,9x0,6 m (N-S), bestående av 15 skålgropar, 3-6 cm diam, 0,5-2 cm dj. Skålgroparna är belägna på mot NV sluttande häll vid norra spetsen av impediment. Hällen till stor del täckt av röjningssten.

45 m SV om 79:1 är inom samma impediment

Lösen 79:2
Skålgropsförekomst i häll, bestående av 1 skålgrop.
Skålgropen är 6 cm diam, 1,5 cm dj, belägen på krönet av uppstickande häll, vilken är belamrad med röjningssten.

Lösen 80:1
Skålgropsförekomst i block, bestående av 6 skålgropar.
Skålgroparna är 3-4 cm diam, 0,5 cm dj. Skålgroparna är belägna på toppkammen av ett 8x5 m st, 3 m h block.

Lösen 91:1
Skålgropsförekomst i block, bestående av 2 skålgropar *Skålgroparna* är 3-5 cm diam, 0,5-1 cm dj.
Skålgroparna är belägna på toppen av ett 2,5x2,2 m st, 1,4 m h block.

Nyfynd

Objekt 1
Skålgropsförekomst i häll bestående av 1 skålgrop.
Skålgropen är 4 cm diam och 0,5 cm dj.
Skålgropen är belägen på hällens krön.

Objekt 2

Hällristning, 1,1 x 0,8 m (NO-SV), bestående av 1 labyrintfigur, 1 ringfigur och 7 skålgropar.

Labyrintfiguren är 30 x 28 cm.

Ringfiguren är oval, 12 x 8 cm, "fotsuleliknande".

Linjen är 38 cm l.

Skålgroparna är 4 – 6 cm diam, 0,5 – 1 cm dj.

Hällristningen är belägen på liten mot NO sluttande häll.

7 m SV om Objekt 2 är

Objekt 2B

Skålgropsförekomst i häll, bestående av 1 skålgrop.

Skålgropen är 5 cm diam, 0,5 cm dj.

Skålgropen är belägen på mot NO sluttande häll.

Objekt 3

Skålgropsförekomst i häll, 2,1 x 0,8 m (NNO – SSV), bestående av 14 skålgropar.

Skålgroparna är 4-7 cm diam, 0,5-2 cm dj.

Skålgroparna är belägna vid nederkanten av mot Ö brant sluttande häll.

Objekt 4

Skålgropsförekomst i häll, bestående av 1 skålgrop.

Skålgropen är 7 cm diam, 1 cm dj.

Skålgropen är belägen på hällavsats mot V.

Objekt 5

Skålgropsförekomst i block bestående av 1 skålgrop.

Skålgropen är 6 cm diam, 1 cm dj.

Blocket är 4 x 3,3 x 2 m. Skålgropen är belägen på dess plana ovansida.

Objekt 6

Skålgropsförekomst i block bestående av 7 skålgropar,

Skålgroparna är 4 – 10 cm diam, 0,5 – 2 cm dj.

Blocket är 1,8 x 1,7 m st, 1,2 m h.. Skålgroparna är belägna på dess plana ovansida.

Objekt 7

Skålgropsförekomst i block, bestående av 4 skålgropar.

Skålgroparna är 4 cm diam, 0,5 cm dj. starkt vittrade.

Blocket är 3,8 x 3,1 m st, 2,2 m h. Skålgroparna är belägna på blockets krön.

Objekt 8

Skålgropsförekomst i block, bestående av 14 skålgropar.

Skålgroparna är 3 - 7 cm diam, 0,5-2 cm dj.

Blocket är 5 x 2,4 m st, 1,6 m h. Skålgroparna är belägna på blockets krön.

Vy mot SO över den odlade dalgången kring Lillån. På hällen i förgrunden är den nyfunna bildristningen, objekt 2.

Vy mot N från objekt 2

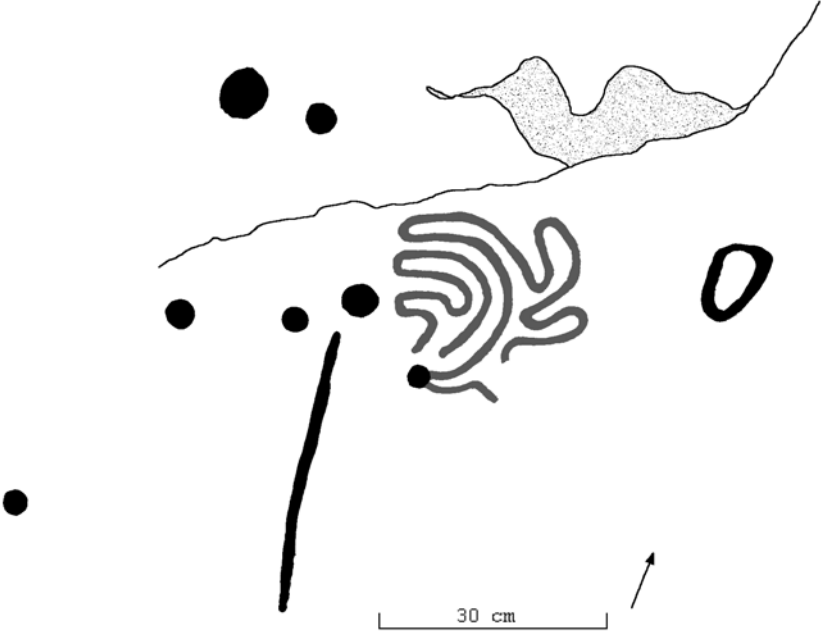
Vy mot V från objekt 5. T h om den gula mangårdsbyggnaden är Lösen 26.

Vy över dalgången från objekt 3

Objekt 2

Lösen 26:1, översikt från NO

Lösen 26:1, norra partiet

Lösen 26:1, södra partiet

